

Nincs másunk, mint az EU

MATHIAS JOPP | Európa vonzáskörzetében 20 millió potenciális menekült él, így semmi esély arra, hogy az emberáradat néhány éven belül elapadna. A schengeni övezet esetleges felbomlása, a határellenőrzések visszaállítása után viszont semmink sem maradna, az unió nemzetállamokra esne szét - nyilatkozta a Figyelőnek a berlini Institut für Europäische Politik igazgatója.

Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke már szeptemberben arról beszélt, hogy az unió nincs jó állapotban. A helyzet 2016 elején sem jobb, sőt. Ön hogy látja, mennyire komoly a veszély: az EU csak a szokásos válságok egyikét éli, vagy ennél jóval súlyosabb, egzisztenciálisabb a krízis?

– Junckernek teljesen igaza volt az unió állapotáról tartott beszédében. Már régen nem egy szokásos válságról van szó, hanem több krízis egyidejű jelentkezéséről. Ez teszi annyira kényessé a helyzetet: egyszerre kell megküzdeni a menekültválsággal, a schengeni övezet krízisével, miközben még mindig nem vagyunk túl a pénzügyi és gazdasági válságon. Ez utóbbi következményei pedig már meg is jelentek azokban a teljesen új politikai szervezetekben, amelyek Dél-Európában a megszorítási politikára válaszul születtek.

– Ha már az eurókrízist említi, a görög helyzetre még mindig nincs megoldás. Görögország immár nemcsak gazdasági szempontból, hanem a schengeni határok védelme miatt is gyenge láncszemnek számít. Magyar politikusok is szóba hozták, de vajon megoldást jelentene-e Athén kilépése az eurózónából, illetve a schengeni övezetből?

– Az eurózóna válsága még mindig nem múlt el teljesen, még akkor sem, ha a legtöbb érintett ország időközben visszatért a nemzetközi pénzügyi piacokra. Görögország egyértelműen problémás állam, de Portugáliában sem sikerült elfogadni a 2016-os költségvetést. Olaszországban ismét megjelentek a nehézségek a bankszektorban. 2010 óta az összes dél-európai országban folyamatosan magas a munkanélküliség, különösen a fiatalok körében. Athén kilépése az eurózónából korábban valóban egy elképzelhető szcenárió lehetett volna. Viszont a görög társadalom a nyáron úgy döntött, hogy maradni akar. Így ez a lehetőség már nem áll fenn. Tudomásom sze-

rint nem áll szándékukban a schengeni szerződés felmondása sem, így aztán inkább az EU-s hot spotok felállítása és finanszírozása, az égei-tengeri ellenőrzés megerősítése, illetve a törökökkel kötött megállapodásokon keresztül történő megelőzés tűnik járható útnak.

ságokkal. Úgy tűnik, hogy ezekben az országokban a rendszerváltás és az EU-csatlakozás mély, eddig fel nem dolgozott nyomokat hagyott, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy olyan jobboldali-konzervatív, illetve autoriter megoldási javaslatok hódítsanak teret, amelyek egy-

– Aggasztó, hogy az euróválságban elmélyülő és mind a mai napig meglevő észak–déli megosztottság mellett új törésvonalak is megjelentek Európában, ezúttal a nyugati és keleti, a régi és az új tagállamok között. Ennek hátterében nemcsak a menekültválság, hanem a másfajta értékrendek, a szolidaritás eltérő értelmezése is állhat. Mennyire veszélyes ez az új megosztottság Európa és különösen Németország számára?

– Igen, van valami abban az elméletben, hogy újabb törésvonalak jelentek meg Európában. Ez részben a menekültválsággal és a második észak-tengeri gázvezetékekkel magyarázható, másrészt a lengyel, magyar, cseh, szlovák és román politikai változásokkal, illetve vál-

szerűnek tűnő receptet kínálnak komplex európai és globális kérdésekre. Ebben a helyzetben a liberális és világra nyitott európai értékeket is újradefiniálják, s egyre inkább befelé, nemzeti irányba fordulnak. Ami Németországot illeti, Berlin az euróválságban és az egész centrum–periféria vitában kényelmetlen helyzetben van. Bármit lép ugyanis a német Európa-politika, belülről és kívülről egyaránt kritizálják. Berlin korlátok közé van szorítva. Lehetőségeinket behatárolja a rendelkezésre álló gazdasági potenciál, a politikusok kezét a német alkotmánybíróság ítéletei kötik. Ám mindennek ellenére úgy gondolom, hogy a német Európa-politika a maga olykor tétovázó és óvatos módszereivel alapjában véve jó irányban halad, s igenis több szolidaritást kér-

het a menekültválságban. Németország eddig jelentős terheket vállalt a kétoldalú és multilaterális mentőcsomagokban, illetve az EU költségvetési befizetéseiben. Így Berlin épp elegendő szolidaritásról tesz tanúbizonyságot.

– *Mégis úgy tűnik, hogy a menekültválság kezelésében Németország magára maradt. Ezt visszavágásként is lehet értelmezni az elmúlt évek Európa-politikájáért: mivel Berlin kevés megértést és szolidaritást mutatott az euróválságban a déli tagállamok iránt, most ne számítsanak rá se segítségre.*

– Igen, többször is spekulálnak arról, hogy Németországnak most benyújtották a számlát az eurókrízis alatt tanúsított merev álláspontja miatt. De szerintem a német szolidaritás hiányát a többmilliárdos közvetlen segítséggel a hatalmas, az Euró-

még az afgánok, az irakiak, valamint az afrikaiak. Az UNHCR, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága becslése szerint Európa vonzáskörzetében 20 millió potenciális menekült él. Vagyis az emberáradat nem apad el. Sem jövőre, sem két év múlva. Ebben a helyzetben Németország számára továbbra is az a fontos, hogy európai megoldásokat találjunk, és igyekezzünk elosztani őket. Nem látok más alternatívát. A belső határellenőrzés visszaállítása leginkább nekünk, európaiaknak lenne káros, hiszen masszívan korlátozná a szabad mozgást, miközben a menekültek, akiknek nincs vesztenivalójuk, találnának más utat. Németország mint közép-európai állam s mint célország nehéz helyzetben van, amiből csak állhatatos és kitartó Európa-politikával, lépésről lépésre lehet kikerülni.

– *De a közös megoldások helyett egyre több tagállam a nemzeti válaszokat erőlteti, mondjuk a határellenőrzések átmeneti bevezetésével vagy a kerítések építésével. Hogy látja a schengeni övezet jövőjét? Marad belőle valami?*

– Abból indulok ki, hogy a schengeni övezet – esetenként több kivételt lehetővé tevő szabályozással – fennmarad. Az előnyei túl nagyok, és eddig egyetlen ország sem kockáztatta, hogy hosszabb időre felfüggeszse. Schengen felbomlása után semmink sem maradna. Ezek után jönne a kivételek az egységes piacon, és végül szétesnének ismét kis államokra. Így aztán valóban nagy befolyásunk lenne a világ eseményeire! Oroszország, Amerika és Kína kimondottan örülne ennek. De számos uniós tagállam nagykövétellel beszélgetve arra a következtetésre jutottam, minden tagország tisztában van azzal, hogy nincs másunk, mint az EU. Vannak persze olyan időszakok, amikor néhányan szívesen megnehezítik a németek életét, és ez teljesen érthető. Ezt a német Európa-politikának ki kell bírnia, s ki is fogja bírni.

– *A német elit európai elkötelezettsége legendás, de mi lesz a britekkel? Egy esetleges 2016-os Brexit valóban meggyengítené Európát?*

– Nagy-Britannia esetleges kilépése az EU-ból semmiképp sem áll Németország érdekében. A Brexittel felbomlana az egyensúly, ami a Párizs–Berlin–London háromszögére épül. De én optimista vagyok, remélem, sikerül olyan megoldást kidolgozni a Cameron-kormányral, hogy aztán jó eséllyel válgjanak neki a referendumnak.

INOTAI EDIT

NÉVJEGY

- 65 éves.
- 1995 óta a berlini Institut für Europäische Politik igazgatója.
- Kutatási területe az európai alkotmányozás, az EU jövője, a közös kül- és biztonságpolitika, illetve a bővítés.
- Számos egyetem, köztük a nizzai, a tübingeni, a bruges-i College of Europe, a berlini Freie Universität, illetve a frankfurti Europa-Universität Viadrina oktatója.
- Az Európai Parlament alkotmányjogi bizottságának tanácsadója.

pai Központi Bankon keresztül nyújtott német kötelezettségvállalás tükrében nem lehet igazán komolyan felvetni. Ennél többet az euroszeptikusok előretörése miatt nem tudunk vállalni. Arról persze lehet vitatkozni, hogy a költségvetési megszorítások megfelelő gyógymódot kínálnak-e a válságos időkben. Ám a menekültválságot arra használni, hogy benyújtsák a számlát a németeknek, csak rövid távon szolgálhat belpolitikai célokat. Ez nem oldja meg a külső határokon is működőképes schengeni övezet problémáját. A lényeg ugyanis ez lenne. Illúzió azt gondolni, hogy a nemzetállami elzárkózás egy globalizált világban működhet, kivéve, ha az ember az egész országot kerítéssel akarja körülvenni. A szíriai válság több millió menekültet szült, ehhez adódnak

2015 Superbrands

Márkaminőség